

Кафедра прав людини, міжнародного та європейського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародне публічне право. Загальна частина»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма	Міжнародне право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Київ • 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «**Міжнародне публічне право. Загальна частина**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **29 Міжнародні відносини** спеціальності **293 Міжнародне право** освітньої програми **Міжнародне право**.

Розробник: **Давиденко О. І.**, канд. юрид. наук, доцент кафедри прав людини, міжнародного та європейського права

Робоча програма в оновленій редакції розглянута і затверджена на засіданні кафедри прав людини, міжнародного та європейського права, протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Гончаренко С.В., канд. юрид. наук, професор

Схвалено Науково-методичною радою Академії адвокатури України

Голова НМР професор Гончаренко С.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Рік підготовки: 3

Семестри: 5–6

Кількість кредитів ECTS – 8

Загальна кількість годин – 240

Кількість модулів – 4

Аудиторних* годин: 80, з них
лекції:

5 семестр – 20 год.

6 семестр – 20 год.

практичні / семінарські:

5 семестр – 20 год.

6 семестр – 20 год.

самостійної роботи студента – 160 год.

Вид підсумкового контролю:

5 семестр – залік

6 семестр – екзамен

Форма підсумкового контролю:

5 семестр – усна*

6 семестр – усна*

* В умовах карантину аудиторні заняття та усна форма контролю здійснюються із застосуванням технології відеоконференцз'язку на платформі *Google Workspace for Education* із забезпеченням надійної автентифікації студентів.

Код **Google Classroom** навчальної дисципліни (<https://classroom.google.com>):

adzuaxx

Контакти викладача:

O.Davydenko@aa.u.edu.ua | O.Davydenko@my.aa.u.edu.ua

+380 67 472 3386

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Міжнародне публічне право. Загальна частина**» є ознайомлення студентів з правовою природою міжнародного публічного права, його системою та структурою, опанування студентами понятійно-категорійного апарату міжнародного публічного права, формування у студентів розуміння суб'єктів міжнародного права та джерел міжнародного права, співвідношення і взаємодії міжнародного та національного права, а також природи міжнародно-правової відповідальності.

При розробці робочої програми дисципліни «**Міжнародне публічне право. Загальна частина**» враховано зміст тематичного блоку «Міжнародне публічне право» програми єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 152 від 07 лютого 2020 року.

Відповідно до **освітньої програми** вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності	ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння професійної діяльності. ЗК-3 Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. ЗК-4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі «великих даних» (<i>big data</i>), з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм у поєднанні з навичками використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК-5 Здатність працювати як автономно, так і у команді, здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК-6 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права (у тому числі міжнародного права), його місця у загальній системі знань про природу і суспільство. ЗК-7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина. ЗК-8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо. ЗК-9 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
Фахові компетентності	ФК-4 Здатність захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів. ФК-6 Здатність передбачати юридичні ризики, пов'язані з множинністю правових систем і юрисдикцій.

	ФК-7 Уміння працювати з міжнародними документами: договорами, актами міжнародних організацій тощо, — здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм, аналізувати їхній характер і юридичний статус, складати проекти й супровідну документацію українською й іноземними мовами, у співпраці з компетентними фахівцями готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах. ФК-9 Здатність виконувати стандартні обов’язки в складі юридичної служби органів, організацій, підприємств, зокрема приватної юридичної практики відповідально та з розумінням етичних аспектів юридичної роботи. ФК-10 Знання засад і доктрин національного та міжнародного права, а також змісту ключових правових інститутів, здатність до їх аналізу та прогнозування тенденцій розвитку; уміння використовувати ці знання і навички у практичній діяльності, надавати юридичні висновки й консультації, здійснювати юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій, розробляти правову позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів, вести дискусію й дебати, а також виконувати інші види діяльності юриста з питань міжнародного публічного права. ФК-12 Вміння налагоджувати ділові контакти з керівництвом, колегами, партнерами та клієнтами; уникати конфліктів у професійній діяльності й ефективно вирішувати вже посталі проблеми. ФК-13 Спроможність усно та письмово викладати правові обґрунтування та висновки з дотриманням процесуальних форм документів, а також готовність здійснювати презентацію таких матеріалів. ФК-14 Знання та розуміння національних інтересів України на міжнародній арені, здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.
--	--

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право. Загальна частина» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) / освітніх компонентів (ОК) освітньої програми:

ОК 08 Теорія держави і права

ОК 11 Правничі системи сучасності

ОК 09 Конституційне право

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Міжнародне право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мислити абстрактно й аналітично, синтезувати загальні знання насамперед із предметної області для досягнення цілей професійної діяльності, швидко розуміти професійні завдання, оцінювати їхню складність.	ПРН-1
Розуміти базові теоретико-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення та застосування норм і принципів міжнародного права, та визначати тенденції його розвитку.	ПРН-2
Визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин, застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного та національного права при вирішенні практичних завдань.	ПРН-4
Складати проекти міжнародного договору та пов'язаної документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, тексти законопроектів, порівняльних таблиць, пояснювальних записок, та іншої супровідної документації до законопроектів тощо.	ПРН-7
Визначати економічні аспекти юридичних проблем і задач.	ПРН-8
Демонструвати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень міжнародного публічного права, порівняльного законодавства, національного права, виявляти в подіях і фактах міжнародного життя тенденції та закономірності, формулювати їх та визначати пов'язані з ними майбутні можливості й ризики.	ПРН-10
Пропонувати юридичний інструментарій забезпечення інтересів держави; працюючи в групі та під керівництвом, активно відстоювати їх за допомогою такого інструментарію, передбачати й формулювати юридичні ризики тих або інших дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.	ПРН-13
Передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору або вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, внутрішньодержавних нормативно-правових актів тощо.	ПРН-14
Здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права, формулювати новизну таких досліджень, публікувати їх результати в наукових фахових виданнях, а також захищати власні розробки	ПРН-17

на відповідному рівні, беззастережно керуючись при цьому нормами наукової етики й академічної доброчесності.	
--	--

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Міжнародне право. Загальна частина»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Студенти вільно оперують базовим понятійно-категоріальним апаратом міжнародного публічного права, знають основні доктрини та концепції, розуміють природу та функції міжнародного права.	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-4 ПРН-7 ПРН-8 ПРН-10 ПРН-13 ПРН-14 ПРН-17
Студенти розуміють особливості джерел міжнародного публічного права, його основних принципів, механізму міжнародно-правового регулювання, міжнародного правотворчого процесу та механізмів реалізації норм міжнародного права.	
Студенти здатні критично аналізувати норми міжнародного права та формулювати правову позицію в межах тематики дисципліни, спираючись на норми міжнародних договорів чи міжнародно-правових звичаїв, рішення міжнародних судових органів, праці науковців та інші джерела міжнародного публічного права.	
Студенти можуть пояснити особливості міжнародної правосуб'єктності різних видів суб'єктів міжнародного публічного права.	
Студенти аналізують зміст основних теорій взаємодії міжнародного публічного права і національного права та механізми їх взаємодії.	
Студенти здатні виокремлювати актуальні питання загальної теорії та практики міжнародного права, аналізувати їх на основі вивчення джерел міжнародного права і практики держав, міжнародних організацій та міжнародних судових органів.	
Студенти можуть роз'яснити поняття міжнародного правопорушення, пояснити правову природу міжнародно-правової відповідальності, визначати підстави, види та форми міжнародно-правової відповідальності держав.	

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний контроль, усний екзамен наприкінці кожного навчального семестру, написання есе протягом 6-го (весняного) семестру. Викладач повідомляє студентам про форми контролю, критерії оцінювання та строки виконання завдань під час першого лекційного заняття.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Загальний розподіл балів за 5-й (осінній) семестр:

	Поточне оцінювання			Екзамен	Підсумкова семестрова оцінка
	Модуль 1	Модуль 2	5-й семестр		
Min	17	7	24	36	60
Max	28	12	40	60	100

Загальний розподіл балів за 6-й (весняний) семестр:

	Поточне оцінювання			Есе	Екзамен	Підсумкова семестрова оцінка
	Модуль 1	Модуль 2	6-й семестр			
Min	17	7	24	12	24	60
Max	28	12	40	20	40	100

Поточне оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та має на меті перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти міжнародних документів та доктринальних джерел, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь публічно чи письмово обґрунтувати власну точку зору. Форми поточного контролю, що здійснюється під час семінарських занять: усне або письмове бліц-опитування, фронтальне опитування, підготовка доповідей, презентації, участь у дискусії, розв'язання кейсів, комп'ютерне тестування.

Критерії поточного оцінювання під час семінарських занять

4 бали	Студент(-ка) активно працює протягом усього семінару, виявляє системні і глибокі знання з теми семінару, демонструє належне опрацювання основної та додаткової літератури, виявляє готовність до використання цих знань для вирішення практичних ситуацій, виявляє творчий підхід в розумінні, викладі і використанні програмного матеріалу, а також обов'язково бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару.
3 бали	Студент(-ка) активно працює протягом семінару, виявляє системні знання з теми семінару та засвоєння основної літератури, виявляє здатність до використання цих знань для вирішення типових практичних ситуацій, водночас допускає

	незначні помилки та не достатньої аргументовано і переконливо формулює власну позицію, а також бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару.
2 бали	Студент(-ка) демонструє знання програмного матеріалу та опрацювання основної літератури, не наводить належного обґрунтування власної позиції, допускає окремі суттєві помилки та неточності, бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні.
1 бал	Студент(-ка) демонструє значні прогалини в опрацюванні основної літератури, розуміє лише окремі поняття з тематики семінару, відмовляється брати участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару
0 балів	Студент(-ка) не володіє матеріалом семінару, не розуміє змісту питань та завдань, відмовляється брати участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні.

У випадках пропуску семінарських занять з поважних причин відпрацювання пройденого матеріалу з кожної теми робочої навчальної програми є обов'язковим. Відпрацювання приймаються викладачем у визначені кафедрою дні консультацій у формі співбесіди засобами відеоконференцз'язку з питань відповідного семінару. В інші дні студент(-ка) може відпрацювати пропущені семінарські заняття за згодою викладача та за умови погодження заздалегідь дати та часу такого відпрацювання.

Розподіл балів поточного оцінювання за 5-й (осінній) семестр

Модуль 1						
Поточне оцінювання						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	28
4	4	4	4	4	8	

Модуль 2		
Поточне оцінювання		Сума
T1	T2	12
8	4	

Розподіл балів поточного оцінювання за 6-й (весняний) семестр

Модуль 1						
Поточне оцінювання						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	28
4	4	4	4	4	8	

Модуль 2		
Поточне оцінювання		Сума
T1	T2	12
8	4	

Модульний контроль

Підсумкова оцінка за модуль є сумою балів за всіма поточними формами контролю, що здійснювалися під час його вивчення. Сума балів за модуль повідомляється студентам під час останнього семінарського заняття модулю. Студенти, які отримали кількість балів нижчу за визначений мінімум можуть підвищити її шляхом виконання додаткових завдань (підготовка презентацій, складання тестів) з тем, що розглядалися протягом вивчення модулю.

Підсумковий семестровий контроль

Навчальною програмою передбачено проведення підсумкового семестрового контролю у формі заліку наприкінці 5 семестру. Залікова оцінка розраховується шляхом додавання балів, отриманих студентом за результатом поточного оцінювання.

Навчальною програмою передбачено проведення підсумкового семестрового контролю у формі усного екзамену наприкінці 6-го семестру. До складання екзамену допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Студенти, які отримали менше 30 балів за підсумками поточного контролю протягом семестру не допускаються до складання семестрового іспиту. На екзамені студент може набрати максимально 50 балів. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань.

Шкала оцінювання: ААУ та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	Відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний перелік питань до екзамену (6-й семестр)

1. Визначення «міжнародного публічного права»
2. Предмет та об'єкт міжнародного публічного права
3. Функції міжнародного права
4. Сфера дії міжнародного публічного права
5. Міжнародне публічне та міжнародне приватне право

6. Передумови виникнення міжнародного права
7. Проблема датування виникнення міжнародного права
8. Підходи до періодизації історії розвитку міжнародного права
9. Значення Вестфальського миру 1648 року для розвитку міжнародного права
10. Значення Віденського конгресу 1818 року для розвитку міжнародного права
11. Розвиток науки міжнародного права
12. Розвиток науки міжнародного права в Україні
13. Основні підходи до обґрунтування природи юридично обов'язкової сили міжнародного права
14. Поняття «система міжнародного права»
15. Співвідношення системи та структури МП
16. Сучасна система галузей та інститутів міжнародного права
17. Фрагментація міжнародного права
18. Поняття та особливості норм міжнародного права
19. Класифікація норм міжнародного права
20. Ієрархія норм міжнародного права
21. Імперативні норми міжнародного права (*jus cogens*)
22. Зобов'язання *erga omnes* в міжнародному праві
23. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права
24. Поняття та особливості основних принципів міжнародного права
25. Функції основних принципів міжнародного права
26. Класифікація основних принципів міжнародного права
27. Загальна характеристика змісту основних принципів міжнародного права
28. Принцип незастосування сили або загрози силою
29. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів
30. Принцип невтручання у внутрішні справи
31. Принцип співробітництва
32. Принцип рівноправ'я і самовизначення народів
33. Принцип суверенної рівності держав
34. Принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом
35. Принцип територіальної цілісності
36. Принцип поваги прав людини
37. Принцип непорушності кордонів
38. Поняття джерел міжнародного права
39. Зміст та значення ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН

40. Міжнародний договір як універсальне джерело міжнародного права
41. Міжнародно-правовий звичай
42. Критерії встановлення наявності міжнародно-правового звичаю
43. Доктрина «наполегливого заперечувача» (*persistent objector*)
44. Загальні принципи права як джерело міжнародного права
45. Судові рішення в системі джерел міжнародного права
46. Місце доктрини в системі джерел міжнародного права
47. Акти міжнародних організацій як джерело міжнародного права
48. Односторонні акти держав у системі джерел міжнародного права
49. «М'яке» міжнародне право
50. Значення проблеми співвідношення міжнародного та національного права
51. Основні теорії співвідношення міжнародного та національного права
52. Доктрина міжнародного права про реалізацію його норм у національних правопорядках
53. Конституційне право і судова практика окремих держав щодо співвідношення національного та міжнародного права
54. Законодавство України про співвідношення міжнародного та національного права
55. Поняття та механізм міжнародно-правового регулювання
56. Міжнародно-правові відносини
57. Міжнародна правосвідомість
58. Міжнародний правотворчий процес
59. Тлумачення норм міжнародного права
60. Реалізація норм міжнародного права
61. Міжнародно-правовий механізм реалізації норм міжнародного права
62. Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права
63. Міжнародна законність
64. Міжнародний правопорядок
65. Інститут міжнародної правосуб'єктності.
66. Поняття суб'єктів міжнародного права.
67. Види суб'єктів міжнародного права.
68. Держава як основний суб'єкт міжнародного права.
69. Особливості міжнародної правосуб'єктності державоподібних утворень.
70. Міжнародна правосуб'єктність міжурядових організацій.
71. Питання міжнародної правосуб'єктності індивідів.
72. Дискусія щодо правосуб'єктності транснаціональних корпорацій.

73. Міжнародно-правовий статус міжнародних неурядових організацій.
74. Поняття та юридична природа визнання.
75. Визнання держав.
76. Визнання урядів.
77. Особливі види визнання (визнання органів національного опору, визнання органів національно-визвольних рухів, визнання «повсталого боку» або «воюючого боку»).
78. Форми визнання у міжнародному публічному праві.
79. Засоби та типи визнання у міжнародному публічному праві.
80. Поняття правонаступництва у міжнародному публічному праві.
81. Концепція континуїтету у міжнародному публічному праві.
82. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів.
83. правонаступництво держав щодо державної власності.
84. правонаступництво держав щодо державних архівів.
85. правонаступництво держав щодо державних боргів.
86. правонаступництво України.
87. Поняття й основні категорії населення у міжнародному публічному праві.
88. Питання громадянства в міжнародному публічному праві.
89. Правовий статус іноземців за міжнародним публічним правом.
90. Правовий статус осіб без громадянства за міжнародним публічним правом.
91. Правовий статус осіб з множинним громадянством за міжнародним публічним правом.
92. Правовий статус біженців за міжнародним публічним правом.
93. Право притулку за міжнародним публічним правом.
94. Поняття та види територій у міжнародному публічному праві.
95. Державна територія.
96. Державний кордон.
97. Територіальні спори.
98. Території зі змішаним правовим режимом.
99. Території з міжнародним режимом.
100. Правовий режим Арктики.
101. Поняття юрисдикції у міжнародному публічному праві.
102. Класифікація юрисдикції у міжнародному публічному праві.
103. Основні принципи юрисдикції держав.
104. Екстратериторіальна юрисдикція.
105. Юрисдикційні імунітети держави та її власності.
106. Імунітети вищих посадових осіб держави.

107. Поняття міжнародно-правової відповідальності.
108. Підстави міжнародно-правової відповідальності.
109. Поняття й ознаки міжнародних правопорушень.
110. Суб'єкти міжнародної відповідальності.
111. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
112. Класифікація міжнародних правопорушень.
113. Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав.
114. Обставини, що виключають відповідальність держав.
115. Відповідальність держав за шкідливі наслідки правомірної діяльності.
116. Поняття та особливості міжнародно-правових санкцій.
117. Типи та види міжнародно-правових санкцій.
118. Умови правомірності застосування міжнародно-правових санкцій.
119. Механізм застосування міжнародно-правових санкцій.
120. Контрзаходи: поняття, умови правомірності та механізми застосування.

Вимоги та критерії оцінювання науково-дослідницького есе (6-й семестр)

Есе є самостійною письмовою роботою студента, написання якої сприяє розвитку аналітичних навичок студентів та є обов'язковою вимогою для допуску до складання іспиту. Тему есе студенти обирають самостійно в межах змісту програми дисципліни та, у разі потреби, можуть проконсультуватися з викладачем. Есе повинно бути самостійним дослідженням автора, плагіат та надмірне цитування є неприпустимими. Есе складається з таких частин: титульний аркуш, зміст, анотація (до 100 слів), вступ, основний зміст, висновки, список використаних джерел. Обсяг есе становить 1500-1700 слів. До зазначеного обсягу не враховується титульний аркуш, анотація та список використаних джерел. Посилання у тексті на бібліографічні джерела позначаються у квадратних дужках із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому номер сторінки (наприклад, [3, с. 18]). Список використаних джерел оформлюється у відповідності до вимог ДСТУ 8302:2015.

Есе має бути надіслано в електронній формі (формат doc чи docx) на адресу електронної пошти o.davydenko@my.aau.edu.ua не пізніше 23.59 3 травня 2021 року. **Назва файлу повинна містити прізвище автора(-ки), а в темі листа зазначено наступне: «Есе з МПублП, * спеціальність, * курс, * група».**

Роботи, що містять ознаки академічного плагіату не зараховуються. У разі якщо робота була подана пізніше встановленого строку від отриманої оцінки віднімаються три штрафні бали.

Есе оцінюється за такими критеріями (max 20 балів):

1) Наукова якість дослідження – max 8 балів:

- точність та повнота розкриття теми дослідження;
- ступінь опрацювання нормативних (універсальні та регіональні багатосторонні договори, рішення міжнародних організацій, акти м'якого права, практика міжнародних

судових органів, зокрема Міжнародного Суду ООН) та доктринальних джерел з досліджуваної теми.

2) Основний зміст max 8 балів:

- вдалий вибір теми, чіткість аргументів;
- доречність, точність та вичерпність опису правових і фактичних питань;
- чіткість, точність, логічна узгодженість та переконливість наведених аргументів;
- оригінальність та новизна наведених аргументів;
- аргументованість та якість висновків.

3) Оформлення max 4 бали:

- загальний стиль роботи, структура, орфографія, пунктуація та граматики;
- правильність оформлення посилань та списку використаних джерел.

Політика щодо дотримання академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

До порушень академічної доброчесності студентів належить: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво. У разі виявлення порушення академічної доброчесності студент має повторно виконати індивідуальне завдання (есе) чи повторно пройти оцінювання.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна вивчається за допомогою наступних форм та методів навчання: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, розв'язування практичних задач (кейс-метод), написання есе.

Лекція – це вид навчального заняття, протягом якого викладач у концентрованій, логічно витриманій формі повідомляє слухачам новий або структурує вже відомий навчальний матеріал, а особи, які навчаються, його активно сприймають. Основною метою лекції є отримання студентами систематизованих базових знань з навчальної дисципліни, привернення їх уваги до найбільш складних питань. Лекції розрізняють: 1) за місцем в освітньому процесі (вступні, установчі, поточні, заключні й оглядові); 2) за способом проведення (інформаційні, проблемні, візуальні, бінарні, лекції-провокації, лекції-конференції, лекції-консультації, лекції-дискусії тощо). Тематика лекцій визначається цією робочою програмою навчальної дисципліни.

Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять в Академії, що формує у студентів основи знань з певної наукової галузі, визначає напрямок, основний зміст і характер

усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни. Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем. Семінарські заняття, залежно від тематики, можуть проводитись у формі бесіди, обговорення рефератів і доповідей, дискусій, круглих столів тощо. Семінарські заняття спрямовано на поглиблення та систематизацію знань здобувачів освіти, організацію та підвищення рівня автономності їх самостійної пізнавальної діяльності, формування оціночних суджень.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює якість виконання здобувачами освіти завдань, їх виступи, активність, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, їх активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до облікового журналу успішності навчальної групи. В обліковому журналі фіксується також присутність/відсутність студентів. Студент, який пропустив семінарське заняття, зобов'язаний його відпрацювати. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях з однією академічною групою.

Консультація – проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання, для пояснення певних теоретичних положень або аспектів та їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або для групи студентів. Можливе проведення консультацій у дистанційному форматі (зокрема, в он-лайн режимі, використовуючи можливості інформаційних систем Академії).

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої студент опановує дисципліну в час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми та формування в студента здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студента самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у підготовці та становленні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Есе – це індивідуальні завдання, що сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. На виконання реферату з дисципліни у робочій навчальній програмі передбачено 20 годин самостійної роботи студента протягом 6-го (весняного) семестру.

7. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Зміст навчальної дисципліни

5-Й СЕМЕСТР

Модуль 1

Тема 1. Поняття міжнародного публічного права

Походження терміну «міжнародне право». Визначення поняття «міжнародне публічне право». Предмет та об'єкт міжнародно-правового регулювання. Координаційний характер міжнародного права. Сфера дії міжнародного публічного права. Функції міжнародного права. Характерні особливості сучасного міжнародного публічного права. Взаємодія міжнародного права з іншими управлінськими системами. Міжнародне публічне право та міжнародне приватне право.

Тема 2. Історія міжнародного права та його науки

Передумови виникнення міжнародного права. Проблема датування виникнення міжнародного права. Підходи до періодизації історії розвитку міжнародного права. Міжнародне право докласичного періоду. Класичне міжнародне право. Значення Вестфальського миру 1648 року для розвитку міжнародного публічного права. Розвиток науки міжнародного права. Формування міжнародно-правових шкіл. Регіональні особливості розвитку міжнародно-правових шкіл. Становлення та розвиток науки міжнародного права в Україні.

Тема 3. Юридична природа обов'язкової сили міжнародного права, його система та структура

Основні підходи до обґрунтування природи юридично обов'язкової сили міжнародного права. Поняття «система міжнародного права». Поняття галузі міжнародного права. Види галузей міжнародного права. Поняття інститутів міжнародного права. Загальносистемні інститути міжнародного права. Сучасна система галузей та інститутів міжнародного права. Поняття «структура міжнародного права». Співвідношення системи та структури МП. Фрагментація міжнародного права: форми та наслідки.

Тема 4. Норми міжнародного права

Поняття та особливості норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права. Ієрархія норм міжнародного права. Концепція імперативних норм міжнародного права (*jus cogens*). Зобов'язання *erga omnes*. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права. Комісія міжнародного права ООН.

Тема 5. Основні принципи сучасного міжнародного права

Поняття принципу міжнародного права. Особливості основних принципів міжнародного права. Функції основних принципів міжнародного права. Класифікація основних принципів міжнародного права. Стисла характеристика змісту основних принципів сучасного міжнародного права.

Тема 6. Джерела міжнародного публічного права

Поняття джерел міжнародного права. Зміст та значення ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН. Міжнародний договір як універсальне джерело міжнародного права. Міжнародно-правовий звичай. Критерії встановлення наявності міжнародного звичаю: 1) міжнародна

практика; 2) *opinion juris sive necessatis*; 3) тривалість застосування. Доктрина «наполегливого заперечувача» (*persistent objector*). Сутність загальних принципів права. Поняття допоміжних джерел, що використовуються при тлумаченні норм міжнародного права. Судові рішення. Доктрина. Акти міжнародних органів та організацій. Односторонні акти держав. «М'яке» міжнародне право. Роль національного законодавства та рішень національних судових органів у міжнародному праві.

Модуль 2

Тема 1. Механізм міжнародно-правового регулювання

Поняття та механізм міжнародно-правового регулювання. Стадії процесу міжнародно-правового регулювання. Міжнародна правосвідомість. Структура міжнародної правосвідомості. Міжнародний правотворчий процес. Суб'єкти міжнародного правотворчого процесу. Роль міжнародних організацій у міжнародній правотворчості. Принципи міжнародного правотворчого процесу. Реалізація норм міжнародного права. Міжнародно-правові відносини. Міжнародний механізм реалізації норм міжнародного права. Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права. Верховенство права у міжнародних відносинах. Міжнародна законність. Поняття міжнародного правопорядку.

Тема 2. Співвідношення та взаємодія міжнародного і національного права

Значення проблеми співвідношення міжнародного та національного права. Теорії співвідношення міжнародного та національного права: дуалістична теорія, моністична теорія (теорія примату національного права над міжнародним, теорія примату міжнародного права над національним), теорія координації. Доктрина міжнародного права про реалізацію норм міжнародного права у національних правопорядках. Конституційне право і судова практика окремих держав щодо співвідношення національного та міжнародного права. Законодавство України про співвідношення міжнародного та національного права. Національне законодавство і міжнародна судова практика.

6-Й СЕМЕСТР

Модуль 1

Тема 1. Суб'єкти міжнародного права

Інститут міжнародної правосуб'єктності. Структура міжнародної правосуб'єктності. Поняття суб'єктів міжнародного права. Види суб'єктів міжнародного права. Держава як основний суб'єкт міжнародного права. Ознаки держави як суб'єкта міжнародного права. Питання міжнародної правосуб'єктності суб'єктів федеративних держав, автономій та адміністративно-територіальних одиниць унітарних держав. Міжнародна правосуб'єктність народів. Національно-визвольні рухи. Проблема сепаратистських рухів. Особливості міжнародної правосуб'єктності державоподібних утворень. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних наднаціональних організацій. Питання міжнародної правосуб'єктності індивідів. Дискусія щодо правосуб'єктності транснаціональних корпорацій. Міжнародно-правовий статус міжнародних неурядових організацій. Питання міжнародної правосуб'єктності міжнародних судових установ.

Тема 2. Визнання у міжнародному публічному праві

Поняття та юридична природа визнання. Визнання держав. Конститутивна теорія. Декларативна теорія. Визнання урядів. Доктрина Тобара. Доктрина Естради. Визнання органів національного опору. Визнання органів національно-визвольних рухів. Визнання «повсталієї сторони» або «воюючої сторони». Форми визнання. Засоби та типи визнання.

Тема 3. правонаступництво у міжнародному публічному праві

Поняття правонаступництва. Підстави правонаступництва. Концепція континуїтету в міжнародному праві. Види та форми правонаступництва держав. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо міжнародних договорів 1978 р. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів та державних боргів 1978 р. правонаступництво держав щодо державної власності. правонаступництво держав щодо державних архівів. правонаступництво держав щодо державних боргів. правонаступництво України.

Тема 4. Населення у міжнародному публічному праві

Поняття й основні категорії населення. Питання громадянства в міжнародному публічному праві. Рішення Міжнародного Суду ООН у справі Ноттебома 1955 р. Правовий статус іноземців. Правовий статус осіб без громадянства. Правовий статус осіб з множинним громадянством. Правовий статус біженців. Поняття внутрішньоопереміщених осіб, їх правовий статус. Право притулку (територіальний притулок та дипломатичний притулок).

Тема 5. Територія у міжнародному публічному праві

Поняття та види територій у міжнародному праві. Державна територія. Поняття територіального верховенства та територіального суверенітету. Сухопутна, морська та повітряна територія держави. Державний кордон. Види державних кордонів. Правова регламентація державних кордонів України. Територіальні спори. Території зі змішаним правовим режимом. Території з міжнародним режимом. Правовий режим Антарктики. Правовий режим Арктики.

Тема 6. Юрисдикція та юрисдикційні імунітети держав

Поняття юрисдикції. Класифікація юрисдикції. Основні принципи здійснення юрисдикції держав. Екстратериторіальна юрисдикція. Юрисдикційні імунітети держави та її власності. Європейська конвенція про імунітети держав 1972 р. Імунітети вищих посадових осіб держави.

Модуль 2

Тема 1. Міжнародно-правова відповідальність

Поняття та правова природа міжнародно-правової відповідальності. Підстави для виникнення міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Суб'єкти міжнародної відповідальності. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р., розроблені Комісією міжнародного права ООН. Класифікація міжнародних правопорушень. Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав. Обставини, що виключають відповідальність держав. Відповідальність держав за шкідливі наслідки правомірної діяльності. Відповідальність міжнародних організацій.

Тема 2. Санкції та контрзаходи у міжнародному праві

Поняття та особливості міжнародно-правових санкцій. Типи та види міжнародно-правових санкцій. Умови правомірності застосування міжнародно-правових санкцій. Механізм застосування міжнародно-правових санкцій. Контрзаходи: поняття, умови правомірності та механізми застосування. Санкції щодо Російської Федерації та її посадових осіб, спрямовані на припинення агресії Російської Федерації проти України.

7.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Інд. р-та	СРС	Інше
5-й семестр (осінній)						
Модуль 1						
Тема 1. Поняття міжнародного публічного права	9	2	2		5	
Тема 2. Історія міжнародного права та його науки	9	2	2		5	
Тема 3. Юридична природа обов’язкової сили міжнародного права, його система та структура	9	2	2		5	
Тема 4. Норми міжнародного права	9	2	2		5	
Тема 5. Основні принципи сучасного міжнародного права	9	2	2		5	
Тема 6. Джерела міжнародного публічного права	18	4	4		10	
Разом за модуль 1	63	14	14		35	
Модуль 2						
Тема 1. Міжнародно-правове регулювання	18	4	4		10	
Тема 2. Співвідношення та взаємодія міжнародного і національного права	9	2	2		5	
Разом за модуль 2	27	6	6		15	
Підготовка до екзамену	20					
Разом за 5-й семестр	110	20	20		50	
6-й семестр (весняний)						
Модуль 1						
Тема 1. Суб’єкти міжнародного права	18	4	4		10	
Тема 2. Визнання у міжнародному публічному праві	9	2	2		5	
Тема 3. Правонаступництво у міжнародному публічному праві	9	2	2		5	

Тема 4. Населення у міжнародному публічному праві	9	2	2		5	
Тема 5. Територія у міжнародному публічному праві	9	2	2		5	
Тема 6. Юрисдикція та юрисдикційні імунітети держав	9	2	2		5	
Разом за модуль 1	63	14	14		35	
Модуль 2						
Тема 1. Міжнародно-правова відповідальність	18	4	4		10	
Тема 2. Санкції та контрзаходи у міжнародному праві	9	2	2		5	
Разом за модуль 2	27	6	6		15	
Написання науково-дослідницького есе	20	-	-		20	
Підготовка до екзамену	20	-	-		20	
Разом за 6-й семестр	130	20	20		80	

7.3. Теми семінарських занять

5-й семестр (осінній)

Семінар 1. Поняття, функції та сфера дії міжнародного права (2 год.)

1. Визначення «міжнародного публічного права»
2. Предмет та об'єкт міжнародного публічного права
3. Функції міжнародного права
4. Сфера дії міжнародного публічного права
5. Міжнародне публічне та міжнародне приватне право

Семінар 2. Історія міжнародного права та його науки (2 год.)

1. Передумови виникнення міжнародного права
2. Проблема датування виникнення міжнародного права
3. Підходи до періодизації історії розвитку міжнародного права
4. Значення Вестфальського миру 1648 року для розвитку міжнародного права
5. Розвиток науки міжнародного права

Семінар 3. Юридична природа обов'язкової сили міжнародного права, його система та структура (2 год.)

1. Основні підходи до обґрунтування природи юридично обов'язкової сили міжнародного права
2. Поняття «система міжнародного права»
3. Співвідношення системи та структури міжнародного права
4. Сучасна система галузей та інститутів міжнародного права

5. Фрагментація міжнародного права

Семінар 4. Норми міжнародного права (2 год.)

1. Поняття та особливості норм міжнародного права
2. Класифікація норм міжнародного права
3. Ієрархія норм міжнародного права
4. Імперативні норми (*jus cogens*)
5. Зобов'язання *erga omnes*
6. Кодифікація міжнародного права

Семінар 5. Основні принципи міжнародного права (2 год.)

1. Поняття принципу міжнародного права
2. Особливості основних принципів міжнародного права
3. Функції основних принципів міжнародного права
4. Класифікація основних принципів міжнародного права
5. Стисла характеристика змісту основних принципів міжнародного права

Семінар 6. Джерела міжнародного права (2 год.)

1. Поняття джерел міжнародного права
2. Зміст та значення ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН
3. Міжнародний договір як універсальне джерело міжнародного права
4. Міжнародно-правовий звичай
5. Критерії встановлення наявності міжнародного звичаю: міжнародна практика (*usus*), *opinion juris*, тривалість застосування
6. Доктрина «наполегливого заперечувача» (*persistent objector*)

Семінар 7. Джерела міжнародного права. Частина 2 (2 год.)

1. Сутність загальних принципів права
2. Рішення міжнародних судових органів
3. Доктрина
4. Акти міжнародних організацій
5. Односторонні акти держав
6. «М'яке» міжнародне право

Семінар 8. Міжнародно-правове регулювання. Частина 1 (2 год.)

1. Поняття та механізм міжнародно-правового регулювання
2. Міжнародно-правові відносини
3. Міжнародна правосвідомість
4. Міжнародний правотворчий процес

Семінар 9. Міжнародно-правове регулювання. Частина 2 (2 год.)

1. Реалізація норм міжнародного права
2. Міжнародно-правовий механізм реалізації норм міжнародного права
3. Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права
4. Міжнародна законність
5. Міжнародний правопорядок

Семінар 10. Співвідношення та взаємодія міжнародного і національного права (2 год.)

1. Значення проблеми співвідношення міжнародного та національного права
2. Теорії співвідношення міжнародного та національного права
3. Доктрина міжнародного права про реалізацію його норм у національних правопорядках
4. Конституційне право і судова практика окремих держав щодо співвідношення національного та міжнародного права
5. Законодавство України про співвідношення міжнародного та національного права
6. Національне законодавство і міжнародна судова практика

6-й семестр (весняний)

Семінар 1. Суб'єкти міжнародного права. Частина 1 (2 год.)

1. Інститут міжнародної правосуб'єктності
2. Поняття суб'єктів міжнародного права
3. Види суб'єктів міжнародного права
4. Держава як основний суб'єкт міжнародного права
5. Питання міжнародної правосуб'єктності суб'єктів федеративних держав, автономій та адміністративно-територіальних одиниць унітарних держав
6. Міжнародна правосуб'єктність народів

Семінар 2. Суб'єкти міжнародного права. Частина 2 (2 год.)

1. Особливості міжнародної правосуб'єктності державоподібних утворень
2. Міжнародна правосуб'єктність міжурядових організацій
3. Питання міжнародної правосуб'єктності індивідів
4. Дискусія щодо правосуб'єктності транснаціональних корпорацій
5. Міжнародно-правовий статус міжнародних неурядових організацій
6. Питання міжнародної правосуб'єктності міжнародних судових установ

Семінар 3. Визнання у міжнародному публічному праві (2 год.)

1. Поняття та юридична природа визнання
2. Визнання держав
3. Визнання урядів

4. Інші види визнання (визнання органів національного опору, визнання органів національно-визвольних рухів, визнання «повсталोї сторони» або «воюючої сторони»)
5. Форми визнання
6. Засоби та типи визнання

Семінар 4. правонаступництво у міжнародному публічному праві (2 год.)

1. Поняття правонаступництва
2. Поняття континуїтету
3. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів
4. правонаступництво держав щодо державної власності
5. правонаступництво держав щодо державних архівів
6. правонаступництво держав щодо державних боргів
7. правонаступництво України

Семінар 5. Населення у міжнародному публічному праві (2 год.)

1. Поняття й основні категорії населення
2. Питання громадянства в міжнародному публічному праві. Рішення Міжнародного Суду ООН у справі Ноттебома 1955 р.
3. Правовий статус іноземців
4. Правовий статус осіб без громадянства
5. Правовий статус осіб з множинним громадянством
6. Правовий статус біженців
7. Право притулку (територіальний притулок та дипломатичний притулок)

Семінар 6. Територія у міжнародному публічному праві (2 год.)

1. Поняття та види територій у міжнародному праві
2. Державна територія
3. Державний кордон
4. Територіальні спори
5. Території зі змішаним правовим режимом
6. Території з міжнародним режимом
7. Правовий режим Арктики

Семінар 7. Юрисдикція та юрисдикційні імунітети держав (2 год.)

1. Поняття юрисдикції
2. Класифікація юрисдикції
3. Основні принципи юрисдикції держав
4. Екстратериторіальна юрисдикція

5. Юрисдикційні імунітети держави та її власності
6. Імунітети вищих посадових осіб держави

Семінар 8. Міжнародно-правова відповідальність. Частина 1 (2 год.)

1. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності
2. Ознаки міжнародного правопорушення
3. Суб'єкти міжнародної відповідальності
4. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння

Семінар 9. Міжнародно-правова відповідальність. Частина 2 (2 год.)

1. Класифікація міжнародних правопорушень
2. Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав
3. Обставини, що виключають відповідальність держав
4. Відповідальність держав за шкідливі наслідки правомірної діяльності
5. Відповідальність міжнародних організацій

Семінар 10. Санкції та контрзаходи у міжнародному праві (2 год.)

1. Поняття та особливості міжнародно-правових санкцій
2. Типи та види міжнародно-правових санкцій
3. Умови правомірності застосування міжнародно-правових санкцій
4. Механізм застосування міжнародно-правових санкцій
5. Контрзаходи: поняття, умови правомірності та механізми застосування

7.4. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – форма організації освітнього процесу, за якої студент опановує дисципліну в час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми та формування в студента здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студента самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у підготовці та становленні сучасного фахівця вищої кваліфікації. Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента, регламентується навчальним робочим планом і складає 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення дисципліни.

Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни та забезпечується навчально-методичними засобами (підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо), завданнями та вказівками викладача, наданими під час вивчення відповідних тем дисципліни. Самостійна робота також виконується у формі індивідуального

завдання (есе) протягом 6-го семестру. Обсяг часу, що відведений для самостійної роботи студента за кожною темою, визначено в описі структури навчальної дисципліни (п. 7.2).

Самостійна робота студента по вивченню навчального матеріалу може проходити в науковій бібліотеці Академії, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, вноситься для підсумкового контролю разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних занять.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2002. 608 с.
2. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхарстом. Видання сьоме, перероблене / Пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.
3. Международное право / Вольфганг Граф Вицтум [и др.; пер. с нем. [В. Бергман, пред., сост.]; [науч. ред. и сост. указ. Т.Ф. Яковлева]. М.: Инфотропик Медиа, 2011. 992 с.
4. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / [В.В. Мицик, М.В. Буроменський, О.В. Буткевич та ін.] за ред. В.В. Мицика. 2-ге вид., змін. Харків: Право, 2020. Т. 1: Основи теорії. 416 с.
5. Shaw M. N. International Law. Sixth edition. Cambridge University Press, 2008. 1542 p.

Допоміжна література

1. Антологія української юридичної думки. В. 10 т. / Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова) та ін. Том 8: Міжнародне право / Упорядники : В. Н. Денисов, К. О. Савчук; відп. ред. В. Н. Денисов. Київ: Юридична книга, 2004. 568 с.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Одіссей, 2008. 704 с.
3. Буткевич О.В. Історія міжнародного права : підручник. Київ: Ліра-К, 2013. 416 с.
4. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України: монографія / Акуленко В.І., Андреасян Г.А., Білорицький Г.О. та ін.; за ред. В. Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006. 672 с.
5. Енциклопедія міжнародного права: У 3-х томах / редкол.: Ю.С. Шемшученко, В.Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Академперіодика, 2014, 2017, 2019.
6. История международного права авт. кол.; по ред. А.И. Дмитриева, У.Э. Батлера. Изд. 2-е, доп. и перераб. Одеса: Фенікс, 2013. 574 с.
7. Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.
8. Гердеген М.. Міжнародне право: підручник / [пер. з нім. Р. Корнута]. Київ: К.І.С., 2011. 515 с.
9. Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1948-1991. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1993. 286 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1.pdf

10. Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1992-1996. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1998. 132 с. URL:
https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add1.pdf
11. Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1997-2002. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2006. 298 с. URL:
https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add2.pdf
12. Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 2003-2007. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2010. 308 с. URL:
https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add3.pdf
13. Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 2013-2017. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2019. 359 с. URL:
https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add6.pdf
14. Лукашук И.И. Международное право. Общая часть : учеб. для студентов юрид. фак. и вузов. Изд. 3е, перераб. и доп. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 544 с.
15. Мережко О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. Київ: Юстініан, 2010. 320 с.
16. Міжнародне публічне право: Підручник. 2-ге вид., стер. / За ред. В.М. Репецького. Київ.: Знання, 2012. 437 с.
17. Crawford J., Peel J., Olleson S. The ILC's Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts: Completion of the Second Reading. *European Journal of International Law*. 2001, Vol. 12, No. 5. P. 963-991. URL:
<http://www.ejil.org/pdfs/12/5/1557.pdf>
18. Crawford J.R. Brownlie's Principles of Public International Law. 8th edition. Oxford University Press, 2012. 803 p.
19. International Law Handbook: Collection of Instruments. Book One. New York: United Nations, 2017. 663 p. URL:
https://legal.un.org/avl/studymaterials/handbook/english/book_1.pdf
20. Kennedy D. The Sources of International Law. *American University International Law Review*. Volume 2, no. 1 (1987). P. 1-96. URL:
<https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1632&context=auilr>
21. Kirchner S. The Subjects of Public International Law in a Globalised World. *Baltic Journal of Law & Politics*. Volume 2, Number 1 (2009). P. 83-96. URL:
[https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals\\$002fbjlp\\$002f2\\$002f1\\$002farticle-p83.xml](https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals$002fbjlp$002f2$002f1$002farticle-p83.xml)
22. Kumm M. The Legitimacy of International Law: A Constitutionalist Framework of Analysis. *European Journal of International Law*. 2004, Vol. 15, No. 2. P. 907-931. URL:
<http://ejil.org/pdfs/15/5/397.pdf>

23. Baker, Roozbeh (Rudy) B. Customary International Law in the 21st Century: Old Challenges and New Debates. *European Journal of International Law*. Volume 21, Issue 1, February 2010. P. 173–204.
URL: <https://academic.oup.com/ejil/article-pdf/21/1/173/1038594/chq015.pdf>
24. Golia A. Jr., Peters A. The Concept of International Organization. *MPIL Research Paper Series*. No. 2020-27. URL:
https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3659012_code2541058.pdf?abstractid=3659012&mirid=1

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://www.un.org/> - Офіційний вебпортал ООН
2. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний вебпортал парламенту України
3. <https://www.icj-cij.org/en> - International Court of Justice official website
4. <https://www.coe.int/en/web/portal/home> - Council of Europe official website
5. <https://mfa.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства закордонних справ України
6. <https://lawfare.gov.ua/> - Спеціалізований вебпортал Міністерства юстиції України, присвячений юридичному протистоянню з Російською Федерацією
7. <https://legal.un.org/avl/trainingmaterials.html> - UN Audiovisual Library of International Law